

Złączeni w Nadziei

Wspólne Katolicko-Luterańskie Upamiętnienie 500 lat Reformacji

JE Kurt kard. Koch, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności
Chrześcijan

ks. dr Martin Junge, sekretarz generalny Światowej Federacji Luterańskiej

W 1517 roku, w niemieckim mieście Wittenberga, mnich Marcin Luter upublicznił swój sprzeciw wobec obowiązującej praktyki sprzedaży odpustów. Uczynił to na podstawie swoich teologicznych i duchowych przekonań. Publiczne wystąpienie Lutera zainicjowało głęboki proces przemian w już i tak złożonej sytuacji społecznego, politycznego i ekonomicznego przełomu. Zamiarem Lutera nigdy nie było zakładanie nowego Kościoła, jednak dalszy rozwój zdarzeń doprowadził ostatecznie do podziału zachodniego chrześcijaństwa, prowadząc do konfliktu i przemocy, których skutki odczuwane są do dziś. Obchodzone co 100 lat rocznice Reformacji były źródłem polemiki i konfrontacji między dwoma wyznaniami.

Tym razem będzie inaczej. 31 października 2016 roku papież Franciszek, w imieniu Kościoła Katolickiego, oraz bp Munib Younan i ks. dr Martin Junge, reprezentujący komunie 145 Kościołów Światowej Federacji Luterańskiej (ŚFL), będą współgospodarzami wspólnego upamiętnienia Reformacji, inaugurując obchody jej 500. rocznicy.

Po raz pierwszy w historii, katolicy i luteranie będą wspólnie upamiętniać rocznicę Reformacji na płaszczyźnie globalnej. To wydarzenie jest kamieniem milowym odzwierciedlającym postęp dokonany w ciągu 50 lat międzynarodowego dialogu rzymskokatolicko-luterańskiego. Dialog ten został zainicjowany po ważnych decyzjach Soboru Watykańskiego II i przyczynił się do zbudowania wzajemnego zrozumienia. Pomógł pokonać wiele różnic, więcej, stworzył atmosferę zaufania. Potwierdził również wspólne przekonanie, że więcej kwestii łączy katolików i luteran niż dzieli, dając wyraz głębokiej wierze, że poprzez Chrzest katolicy i luteranie powołani są do jednego Ciała Chrystusowego.

Upamiętnienie wyraża również silniejsze relacje oraz głębsze i pełniejsze zrozumienie osiągnięte w wielu częściach świata przez wspólną służbę i świadectwo. Luteranie i katolicy zbliżyli się do siebie, czasami w niezwykle skrajnych warunkach prześladowań, ucisku i cierpienia.

Pośród wielu porozumień osiągniętych podczas dekad dialogu, „Wspólna Deklaracja w sprawie nauki o usprawiedliwieniu”, podpisana przez Kościół Katolicki oraz ŚFL w 1999 roku, posiada zasadnicze znaczenie. Wraz z tą deklaracją, katolicy i luteranie pokonali dzielące ich skutki kluczowej kontrowersji XVI wieku. Ten kamień milowy w luterańsko-katolickich relacjach ekumenicznych stanowi teologiczny fundament Wspólnego Upamiętnienia, który umożliwia publiczne zobowiązanie, by odwrócić się od dawnych konfliktów i otworzyć się na jedność, do której wezwany jest Kościół.

Wspólne Upamiętnienie odbywać się będzie pod hasłem „Od konfliktu do komunii (wspólnoty) - razem w nadziei”. Obejmuje wspólną modlitwę w katedrze w Lund oraz publiczne wydarzenie w Malmö Arena (Szwecja).

„Od konfliktu do komunii” to również tytuł raportu wypracowanego przez Międzynarodową Rzymskokatolicko-Luterańską Komisję ds. Jedności. W raporcie przedstawiono historię reformacji tak, aby mogła być wspólnie opowiedziana. Autorzy tekstu analizują zagadnienia teologiczne, które wciąż budzą kontrowersje, oraz wskazuje te kwestie, które dziś można uznać za rozwiane dzięki dialogowi i wypracowaniu wspólnego ich rozumienia.

Tekst wskazuje również na obszary, które wymagają dalszych rozmów teologicznych oraz porozumienia, w tym przede wszystkim ws. rozumienia Kościoła, urzędu duchownego i Eucharystii. Wspólne Upamiętnienie obejmować będzie dziękczynienie, pokutę oraz zobowiązanie do składania wspólnego świadectwa:

- Dziękczynienie za dar Słowa Bożego i nowe sposoby, poprzez które Słowo to przemawiało i wciąż przemawia do Kościoła oraz świata. Dziękczynienie za szczególne dary, które przyniosła Reformacja, oraz za dary, które luteranie i katolicy rozpoznają u siebie nawzajem.
- Pokuta za utraconą jedność Kościoła, gdy zajmowano się różnicami teologicznymi. Pokuta za cierpienie, którego ludzie doświadczyli na skutek teologicznego sporu upolitycznionego i zinstrumentalizowanego przez interesy panujących, czego konsekwencją były wojny religijne, prowadzone w Europie w XVI i w XVII wieku.
- Zobowiązanie do składania wspólnego świadectwa. Luteranie i katolicy nie przestają poszukiwać jedności i nic nie powstrzyma ich przed składaniem wspólnego świadectwa o radości, pięknie i przemieniającej mocy wiary, szczególnie poprzez służbę ubogim, wykluczonym i uciskanym. Wspólne Upamiętnienie jest zaproszeniem dla katolików i luteran do dzielenia się darami ze względu na miłosierdzie, jakie otrzymali w Chrystusie i poprzez Chrystusa.

Wszystkie trzy elementy będą rozważane podczas wspólnej modlitwy w katedrze w Lund oraz we Wspólnym Oświadczeniu, które zostanie podpisane przez papieża Franciszka oraz prezydenta ŚFL, bp. Muniba Younana. Trzeci element - zobowiązanie do wspólnego świadectwa - będzie szczególnie podkreślony w Malmö Arena, gdzie spotka się 10 tys. uczestników. Podczas tego publicznego wydarzenia podpisane zostanie porozumienie o zacieśnieniu współpracy między Lutheran World Federation World Service, która pomaga aktualnie 2,3 milionom uchodźcom na świecie, oraz Caritas International, obecnej w 164 krajach na świecie z imponującymi wynikami diakonijnej służby dla potrzebujących. Poprzez składanie świadectwa, dzielenie się refleksami oraz śpiewanie pieśni, katolicy i luteranie będą podkreślać swoje zobowiązanie, aby porzucić konflikt nie tylko między sobą, ale by ta postawa przynosiła również owoce w przepelnionej współczuciem i miłości służbie na rzecz bliźnich na całym świecie, zranionego i dotkniętego podziałami, konfliktami, przemocą i niszczeniem środowiska naturalnego.

Luteranie i katolicy są wezwani, aby porzucić konflikt i skierować się ku wspólnej przyszłości. Jest jednak oczywiste, że ten historyczny krok nie może odbywać się w oderwaniu od wielu innych relacji ekumenicznych. Przedstawiciele innych wspólnot uczestniczących w dialogu ekumenicznym wezmą udział we Wspólnym Upamiętnieniu, towarzysząc katolikom i luteranom w tym znaczącym momencie i zachęcając swoją obecnością do kontynuowania dalszej drogi. Taki kontekst ekumeniczny podkreśli również przekonanie, że XVI-wiecznej Reformacji nie należy postrzegać jako fenomenu odizolowanego, gdyż zarówno przed i po Reformacji następowały również inne ruchy odnowy. Ruch reformacyjny zainicjowany przez Lutera został różnie przyjęty i rozumiany przez poszczególne tradycje wyznaniowe. W świecie, w którym zawodzi komunikacja, coraz bardziej szerzy się propaganda podziałów, a przemoc i konflikty przybierają na sile, dlatego luterkańscy i katolicki chrześcijanie zainspirowani głębią wspólnej wiary w Trójjedynego Boga, chcą zadeklarować publicznie, że:

- Katolicy i luteranie będą razem zbliżać się do wspólnego Pana i Zbawiciela Jezusa Chrystusa;
- warto pielęgnować dialog;
- możliwe jest porzucenie konfliktu;
- nienawiść i przemoc, także w obszarze religijnym, nie powinny być lekceważone, ani tym bardziej usprawiedliwane, ale energicznie odrzucane;
- przykre wspomnienia mogą przeminać;
- bolesna historia nie wyklucza jasnej przyszłości;
- możliwe jest przejście od konfliktu do komunii (wspólnoty) i rozpoczęcie tej podróży wspólnie i z nadzieją;
- pojednanie ma moc, która wyzwala, uzdalniając nas do zwrócenia się ku sobie, ale także do innych w miłości i służbie.

Wspólne Upamiętnienie jest wielką zachętą dla katolików i luteran, aby wspólnie dawali świadectwo zranionemu i złamanemu światu. Zmotywuje również do prowadzenia z większą pasją dalszego dialogu, aby przełamać istniejące wciąż różnice, otworzyć się na jedność, która jest treścią naszej nadziei, i z jedności tej się radować.

